

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2024-0000352290

Datum
14 juni 2024

Opgesteld door

[REDACTED]

Bijlage(n)
4

Aan MinBZK
Van Directie Ruimtelijk Beleid

nota

Tekenstukken Voorontwerp Nota Ruimte

Aanleiding

De MR heeft op 14 juni 2024 besloten het voorontwerp Nota Ruimte naar de Tweede Kamer te versturen. Via deze nota vragen we u de kamerbrief te ondertekenen en daarmee de brief, het voorontwerp en de bijlagen aan de Tweede Kamer te verzenden.

Geadviseerd besluit

- Ondertekenen van de kamerbrief.

Kern

De afgelopen tijd heeft intensieve interdepartementale samenwerking en afstemming plaatsgevonden om te komen tot het voorontwerp Nota Ruimte. Het voorontwerp is nu gereed voor besluitvorming. Het voorontwerp is een tussenstap en de basis voor een uitgebreid participatieproces om te komen tot een ontwerp en daarna definitieve Nota Ruimte. Het voorontwerp is een doorontwikkeling van de contourennotitie Nota Ruimte, die in oktober 2023 aan de Tweede Kamer is gestuurd¹. De definitieve Nota Ruimte zal, na vaststelling, de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) uit 2020 als vigerend kader voor al het rijksbeleid in de fysieke leefomgeving vervangen.

Het voorontwerp wordt namens het kabinet aan de Tweede Kamer aangeboden.

Toelichting

Kamerbrief

De Kamerbrief beschrijft de status van het voorontwerp en de positie ervan in het traject dat leidt tot de ontwerp en definitieve Nota Ruimte op een later moment. Dit staat onder het volgende kopje nader toegelicht.

Voorontwerp Nota Ruimte

Het voorontwerp bouwt voort op de contourennotitie en geeft de grote ruimtelijke opgaven weer die om nationale regie vragen. In het voorontwerp worden de belangrijkste nationale ruimtelijke keuzes beschreven voor de ontwikkeling van Nederland richting 2050, met een doorkijk naar 2100. Hierbij hanteren we de driedeling: i) gemaakte keuzes obv de verschillende nationale programma's en ingezet beleid, ii) nog te maken keuzes (deze zijn aan het nieuwe kabinet), iii) te

¹ Kamerstuk 29435-264

agenderen / onderzoeken keuzes (deze vragen verdere verdieping). Daarnaast zijn er, in aanvulling op de contourennotitie, kaarten toegevoegd die concreet maken waar bepaalde opgaven spelen en waar ruimtelijke keuzes moeten gaan landen.

Onze referentie
2024-0000352290
Datum
14 juni 2024

Mede na overleg met de provincies is ervoor gekozen om, in het traject richting de ontwerp en daarna definitieve Nota Ruimte, een tussenstap in te bouwen en om de Tweede Kamer voor het zomerreces 2024 een voorontwerp Nota Ruimte toe sturen. Het voorontwerp vormt een brede basis waarmee de dialoog over ruimtelijke keuzes kan worden gevoerd met de samenleving, de provincies, regio's en diverse sectoren. Ook kan de tijd worden benut om met elkaar aan de slag te gaan om te komen tot een beleids- en uitvoeringsagenda, concept ruimtelijke arrangementen met provincies en de NOVEX-uitvoeringsagenda's en om deze onderling met elkaar af te stemmen. Anders dan de ontwerp Nota Ruimte, die een formele status kent en ter inzage wordt gelegd, heeft een voorontwerp geen formele status. Ook gaat het voorontwerp niet gepaard met een uitvoeringsagenda. De uitvoeringsagenda wordt nog opgesteld en zal als bijlage bij de ontwerp en definitieve Nota Ruimte aan de Tweede Kamer worden aangeboden.

Inhoud en opbouw voorontwerp

De hoofdlijnen van de opbouw en inhoud van het voorontwerp zijn:

Onderdeel algemeen (inleiding, Nederland in de wereld en opgaven, visie, positionering bewegingen)

Deze hoofdstukken volgen op hoofdlijnen de opbouw de contourennotitie. De kern van deze visie is 'Heel Nederland'. We nemen afscheid van 'sterker maken wat sterk is'. We hebben heel Nederland nodig en willen heel Nederland recht doen. Daarbij zorgen we voor een goede balans tussen leefbaarheid, economie en ecologie (brede welvaart), we verbeteren de ruimtelijke kwaliteit en maken water en bodem sturend bij ruimtelijke keuzes. We kunnen niet aan alle opgaven de ruimte geven, dat past niet. Een rechtvaardige verdeling van de schaarse ruimte doen we door recht te doen aan:

- Volgende generaties: goed voorouderschap en niet afwentelen;
- Schaarste: meervoudig ruimtegebruik;
- Eigenheid van regio's: gebiedskenmerken centraal.

In het hoofdstuk over de nationale keuzes en de positionering van de drie bewegingen lichten we de driedeling toe die we hanteren ten aanzien van de ruimtelijke keuzes:

- I) *Gemaakte keuzes*: dit zijn keuzes met een ruimtelijke impact die al zijn gemaakt in nationale programma's. Deze vormen de basis voor de nieuwe Nota Ruimte en dit voorontwerp.
- II) *Te maken keuzes*: voor een aantal onderwerpen concluderen we in het voorontwerp dat er op korte termijn keuzes gemaakt moeten worden. Deze keuzes zijn aan een nieuw kabinet om te maken in de definitieve Nota Ruimte.
- III) *Te agenderen keuzes*: voor een aantal andere onderwerpen weten we dat er in de toekomst keuzes gemaakt moeten worden, maar moet er

nog nader onderzoek worden uitgevoerd om de keuzes scherp in beeld te brengen.

Onze referentie
2024-0000352290

Datum
14 juni 2024

Water en Bodem Sturend

Gezien de breedte van de opgave om water en bodem sturend te laten zijn voor ruimtelijke keuzes en de impact daarvan op alle aspecten van de fysieke leefomgeving is ervoor gekozen om de opgave rondom WBS als apart hoofdstuk op te nemen. De ruimtelijke keuzes die volgen uit het sturend maken van water en bodem zijn verweven in de drie bewegingen.

De kern van de inhoud is dat we het landgebruik moeten aanpassen aan ons water- en bodemsysteem, zodat we weerbaarder worden tegen klimaatverandering en de grenzen van het natuurlijke systeem niet langer overschrijden. Ons watersysteem moeten we flexibel en robuust inrichten zodat we klaar zijn voor een toekomst met zowel toenemende droogte en hogere temperaturen als extreme neerslag. Het is van belang om per watersysteemeenheid een strategie te bepalen om, in samenhang met de ontwikkeling van landbouw, natuur, energie, economie en verstedelijking, aan de toenemende ruimtebehoefte voor waterbeschikbaarheid, waterberging, waterafvoer en waterveiligheid te kunnen voldoen.

Integraal samenhangende opgaven in drie bewegingen plus thema's

Net als in de contourennotitie hebben we de opgaven in het voorontwerp grotendeels samengebracht in drie bewegingen:

- 1) Beweging naar een toekomstbestending evenwicht tussen landbouw en natuur: op basis van herstel van het water- en bodemsysteem, landschappelijke kwaliteit, en een nieuw perspectief voor de landbouw

Het herstel van het water- en bodemsysteem zal bepalend zijn op het ontwikkelperspectief van de landbouw en natuur. We richten ons niet alleen op het behoud van de huidige natuur, maar zetten in op de gecombineerde ontwikkeling van een robuust water- en bodemsysteem en nieuwe natuur die daarbij past en goed gedijt in een veranderend Nederlands klimaat. De landbouw zal zich moeten verduurzamen om een goed functionerend en concurrerend voedselproductiesysteem te kunnen blijven. De fysieke omstandigheden van water, bodem en klimaatverandering zullen sterk richting gaan geven aan de toekomstbestendige (grondgebonden) bedrijfsontwikkeling.

- 2) Beweging naar een klimaatneutrale en circulaire samenleving: zodat we toekomstbestendige transitie inzetten ten aanzien van energie, grondstoffen en duurzaam vervoer, in combinatie met een hoogwaardige en circulaire economie

De geopolitieke situatie en de planetaire grenzen vragen om een systeemverandering naar een klimaatneutrale en circulaire economie, waarin we meer dan voorheen streven naar brede welvaart voor heel Nederland. Daarom zetten we in op het optimaal benutten van de kansen en het versterken van verschillende gebieden in Nederland. Dat vraagt om een strategie op lokaal, regionaal en nationaal niveau. Hierbij besparen we zoveel mogelijk op het gebruik van energie en grondstoffen, vraag en aanbod brengen we in samenhang, we

benutten de huidige (milieu)ruimte beter en waar nodig breiden we deze strategisch uit.

Onze referentie
2024-0000352290

Datum
14 juni 2024

- 3) Beweging naar sociaal en economisch sterke steden, regio's en dorpen in heel Nederland: waar een goede balans tussen wonen, werken en voorzieningen samengaat met duurzame mobiliteit en een gezonde, natuurinclusieve en aantrekkelijke leefomgeving.

Richting 2050 en 2100 willen we veel meer dan voorheen de kwaliteiten en aanwezige potenties in alle Nederlandse regio's, steden en dorpen benutten en versterken, vanuit het streven naar brede welvaart. In deze beweging hanteren we drie uitgangspunten voor keuzes ten aanzien van verstedelijking, mobiliteit, voorzieningen en groen in en om de stad. Dat zijn het creëren van *nabijheid*, nieuwe ontwikkelingen versterken een *herkenbare identiteit* en *goede leefomgevingskwaliteit* en nieuwe ontwikkeling versterkt de *bestaande gebouwde omgeving*.

Dit vertaalt zich door naar een regionaal gedifferentieerde aanpak via vier globale inzetten, waarin we tegemoetkomen aan de opgaven, kansen en knelpunten per regio. Dit zijn *vitaliseren*, *initiëren*, *stimuleren* en *accommoderen*. Deze regionaal gedifferentieerde aanpak is in lijn met de recent uitgebrachte Kamerbrief over grootschalige woningbouw².

Thema's: Defensie en cultureel erfgoed

De thema's Defensie en Cultureel erfgoed en landschap worden apart beschreven na de bewegingen. Deze onderwerpen raken in meer of mindere mate alle bewegingen, maar kennen ook hun eigen overkoepelende opgaven. Om dit goed te kunnen positioneren is gekozen om deze als eigenstandige thema's neer te zetten.

Sturing en instrumentarium

In het hoofdstuk over sturing en instrumentarium wordt het huidige systeem van verantwoordelijkheidsverdeling en samenwerking binnen het Rijk en met de medeoverheden beschreven. Dit gaat onder andere over de positie van de Nota Ruimte, de samenwerkingsrelatie met de provincies en het instrumentarium uit de Omgevingswet. Nieuwe instrumenten zijn nadrukkelijk aan een nieuw kabinet.

Participatie

Het voorontwerp geeft een extra mogelijkheid om participatie te organiseren met diverse stakeholders. In het voorontwerp wordt dit participatieproces beschreven.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

² Kamerstuk 2024Z09767

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Kamerbrief voorontwerp Nota Ruimte	Definitief
2	Voorontwerp Nota Ruimte	Definitief
3	PBL reflectie ruimtelijke voorstellen provincies	Rapport
4	CRA reflectie ruimtelijke voorstellen provincies	Rapport

Onze referentie
2024-0000352290

Datum
14 juni 2024